

הַלְבוֹת חֶמֶץ וּמִצֵּה פָּרֶק ב

א. מִצֹּת עָשָׂה מִן הַתּוֹרָה לְהַשְׁבִּית הַחֶמֶץ קֶדֶם זְמַן אֲסוּר אֲכִילָתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר "בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, תִּשְׁבִּיתוּ שָׂאֵר מִבְּתִיכֶם" (שְׁמוֹת יב, טו) : מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוּ שְׂרָאשׁוֹן זֶה, הוּא יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר. וְרֵאִיָּה לְדַבֵּר זֶה מֵה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה "לֹא-תִשְׁחַט עַל-חֶמֶץ, דָּם-זִבְחִי" (שְׁמוֹת לד, כה), כְּלוּמַר לֹא תִשְׁחַט הַפֶּסַח וְהַחֶמֶץ קָיָם ; וְשִׁחִיטַת הַפֶּסַח, הוּא יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר אַחֵר חֲצוֹת.

ב. וּמָה הִיא הַשְּׁבִתָּה זֹה הָאִמּוּרָה בַּתּוֹרָה הוּא שְׁיִבֹטֵל הַחֶמֶץ מִלְּבוֹ וַיַּחֲשֹׁב אוֹתוֹ כְּעֹפֶר, וַיֵּשִׁים בְּלִבּוֹ שָׂאִין בְּרִשּׁוֹתוֹ חֶמֶץ כָּלֵל, וְשָׁפַל חֶמֶץ שְׁבִרְשׁוֹתוֹ, הָרִי הוּא כְּעֹפֶר וְכַדְּבָר שָׂאִין בּוֹ צֶרֶךְ כָּלֵל.

ג. וּמִדְּבָרֵי סוֹפְרִים לְחַפֵּשׂ אַחֵר הַחֶמֶץ בְּמַחְבּוֹאוֹת וּבַחּוּרִים, וּלְבַדֵּק וּלְהוֹצִיאוֹ מִכָּל גְּבוּלוֹ. וְכֵן מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים שְׁבוּדֵקִין וּמִשְׁבִּיתִין הַחֶמֶץ בְּלִילָה, מִתְחַלֵּת לֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר לְאוּר הַנֵּר, מִפְּנֵי שֶׁבְּלִילָה כָּל הָעָם מְצוּיִין בְּבִתְיָהֶן, וְאוּר הַנֵּר יָפָה לְבִדְיָקָה ; וְאִין קוֹבְעִין מִדְּרַשׁ בְּסוֹף יוֹם שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר, וְכֵן הַחֶכֶם לֹא יִתְחִיל לְקִירוֹת בַּעֲת זֹה שֶׁמָּא יִמָּשֶׁךְ וַיִּמָּנַע מִבְּדִיקָה, בַּתְּחִלַּת זְמַנָּה.

ד. אִין בּוֹדֵקִין לֹא לְאוּר הַלְבָנָה, וְלֹא לְאוּר הַחֲמָה, וְלֹא לְאוּר הָאֲבָקָה אֲלֵא לְאוּר הַנֵּר. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בַּחּוּרִים וּבְמַחְבּוֹאוֹת ; אָבֵל אֲכַסְדָּרָה שְׁאוּרָה רַב אִם בְּדָקָה לְאוּר הַחֲמָה, דִּיּוֹ. וְאַמְצַע הַחֲצֵר, אִינוּ צָרִיךְ בְּדִיקָה, מִפְּנֵי שֶׁהָעוֹפוֹת מְצוּיִים שָׁם, וְהֵן אוֹכְלִין כָּל חֶמֶץ שֶׁיִּפֹּל שָׁם.

ה. חוּר שְׁבֹאֲמֵצַע הַבֵּית שְׁפִין אָדָם לְחַבְרוֹ זֶה בּוֹדֵק עַד מְקוֹם שְׂדִידוֹ מַגְעַת וְזֶה בּוֹדֵק עַד מְקוֹם שְׂדִידוֹ מַגְעַת, וְהַשָּׂאֵר מִבְּטָלוֹ בְּלִבּוֹ ; וְכָל מְקוֹם שָׂאִין מְכַנִּיסִין לוֹ חֶמֶץ, אִינוּ צָרִיךְ בְּדִיקָה.

ו. חוּרֵי הַבֵּית הַתְּחַתּוֹנִים וְהָעֲלִיוֹנִים, וְגַג הַיְצִיעַ, וְרֶפֶת הַבֶּקֶר, וְלוּלִין, וּמִתְבֵּן, וְאוֹצְרוֹת יֵין וְאוֹצְרוֹת שְׁמֵן שָׂאִינוּ מִסְתַּפֵּק מֵהֶן, וּבֵית דָּגִים גְּדוּלִים אִינֶן צָרִיכִין בְּדִיקָה, אֲלֵא אִם כֵּן הַכְּנִיס לָהֶן חֶמֶץ. אָבֵל אוֹצְרוֹת שֶׁכֶּר וְאוֹצְרוֹת יֵין שֶׁמִּסְתַּפֵּק מֵהֶן, וּבֵית הַמֶּלֶח, וּבֵית הַשְּׁעוּה, וּבֵית דָּגִים קִטְנִים, וּבֵית הָעֵצִים, וּבֵית הַמֶּרִיס, וְחוּרֵי הַבֵּית הָאֲמֻצְעִיִּים, וְכִיּוּצָא בְּאֵלוֹ צָרִיכִין בְּדִיקָה, שֶׁסֶתֶמֶן שֶׁמְכַנִּיסִין לָהֶן חֶמֶץ ; וְאִם יָדַע בּוֹדָאִי שֶׁלֹּא הַכְּנִיס שָׁם חֶמֶץ, אִינוּ צָרִיךְ בְּדִיקָה. וְכַשְּׁבוֹדֵק הַמֶּרְתֵּף, בּוֹדֵק מִמֶּנּוּ שְׁתֵּי שׁוּרוֹת הַחִיצוֹנוֹת, שֶׁהֵן הָעֲלִיוֹנָה וְשֶׁלִּמָּטָה מִמֶּנָּה.

ז. אִין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא גִרְרָה חֲלָדָה חֶמֶץ, לְמְקוֹם שָׂאִין מְכַנִּיסִין בּוֹ חֶמֶץ : שָׂאֵם נָחַשׁ מִבֵּית לְבֵית, נָחַשׁ מַעִיר לְעִיר ; וְאִין לְדַבֵּר סוּף. בְּדֵק לֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר, וְהַנִּיחַ עָשָׂר חֲלוֹת וּמִצָּא תִשְׁעָה הָרִי זֶה חוֹשֵׁשׁ, וְצָרִיךְ לְבַדֵּק פַּעַם שְׁנִיָּה : שֶׁהָרִי גִרְרָה חֲלָדָה אוֹ עֶכְבֵּר, בּוֹדָאִי.

ח. וְכֵן אִם רָאָה עֶכְבֵּר שֶׁנִּכְנַס לְבֵית וְחֶמֶץ בְּפִיו, אַחֵר בְּדִיקָה צָרִיךְ לְבַדֵּק פַּעַם שְׁנִיָּה. אֵף עַל פִּי שֶׁמִּצָּא פְּרוּרִין בְּאֲמֻצַּע הַבֵּית, אִין אוֹמְרִין כָּבֵר אָכַל אוֹתָהּ הַפֶּת בְּמְקוֹם זֶה וְהָרִי הַפְּרוּרִין, אֲלֵא חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא הַנִּיחָה בַּחוּר אוֹ בַּחֲלוּן, וְאֵלוֹ הַפְּרוּרִין שָׁם הָיוּ ; וְלִפְיָכֶן חוֹזֵר וּבּוֹדֵק. אִם לֹא מִצָּא כְּלוּם, הָרִי זֶה בּוֹדֵק כָּל הַבֵּית ; וְאִם מִצָּא אוֹתָהּ הַפֶּת שֶׁנִּטְלָה הָעֶכְבֵּר וְנִכְנַס, אִינוּ צָרִיךְ בְּדִיקָה.

ט. רָאָה תִּינוּק שֶׁנִּכְנַס לְבֵית בָּדוּק, וּבִידּוֹ כָּפַר, וְנִכְנַס אַחֲרָיו, וּמָצָא פְּרוּרִין אֵינּוּ צָרִיךְ בְּדִיקָה: שֶׁחֲזַקְתּוֹ שֶׁאֵכְלָה, וְאֵלּוּ הַפְּרוּרִין שֶׁנִּפְּלוּ מִמֶּנּוּ בְּשַׁעַת אֲכִילָה שֶׁדֶּרֶךְ הַתִּינוּק לְפָרֵר בַּעַת אֲכִילָתוֹ, וְאֵין דֶּרֶךְ עֲכָבֵר לְפָרֵר. וְאִם לֹא מָצָא פְּרוּרִין כָּלָל, צָרִיךְ לְבַדֵּק.

י. הִנִּיחַ תְּשֻׁעָה צְבוּרִין שְׁלֵמָצָה וְאַחַד חֲמֵץ, וּבָא עֲכָבֵר וְנָטַל, וְלֹא יָדָעְנוּ אִם חֲמֵץ אִם מָצָה נָטַל, וְנִכְנַס לְבֵית בָּדוּק צָרִיךְ לְבַדֵּק, שֶׁכָּל הַקְּבוּעַ כְּמַחְצָה עַל מַחְצָה.

יא. שְׁנֵי צְבוּרִין אֶחָד חֲמֵץ וְאַחַד מָצָה, וּשְׁנֵי בָתִּים אֶחָד בָּדוּק וְאַחַד שְׁאֵינּוּ בָּדוּק, וּבָאוּ שְׁנֵי עֲכָבָרִים זֶה נָטַל חֲמֵץ וְזֶה נָטַל מָצָה, וְאֵין יָדוּעַ לָאִי זֶה בֵּית נִכְנַס זֶה שֶׁנָּטַל הַחֲמֵץ; וְכֵן שְׁנֵי בָתִּים בָּדוּקִין, וְצְבוּר אֶחָד חֲמֵץ, וּבָא עֲכָבֵר וְנָטַל, וְאֵין יָדוּעַ לָאִי זֶה בֵּית נִכְנַס; אוֹ שִׁידַע שֶׁנִּכְנַס לְאַחַד מֵהֶן, וְנִכְנַס אַחֲרָיו וּבָדַק וְלֹא מָצָא כָּלוּם; אוֹ שֶׁבָּדַק, וּמָצָא כָּפַר: בְּכָל אֵלּוּ, אֵינּוּ צָרִיךְ לְבַדֵּק פַּעַם שְׁנִיָּה שְׁאֵין כָּאֵן קְבוּעַ.

יב. הִנִּיחַ הַחֲמֵץ בְּזוּיָת זֶה, וּמָצָאוּ בְּזוּיָת אַחֶרֶת; אוֹ שֶׁהִנִּיחַ תְּשֻׁעַ חֲלוּת, וּמָצָא עֶשֶׂר; אוֹ שֶׁהָיוּ תְּשֻׁעָה צְבוּרִין מָצָה וְאַחַד חֲמֵץ, וּפָרַשׁ כָּפַר מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ אִם חֲמֵץ אוֹ מָצָה, וּבָא עֲכָבֵר וְנָטַל הַכָּפַר שֶׁפָּרַשׁ, וְנִכְנַס לְבֵית בָּדוּק; אוֹ שֶׁבָּא עֲכָבֵר וְנָטַל חֲמֵץ, וּסְפַק נִכְנַס לְבֵית זֶה אוֹ לֹא נִכְנַס: בְּכָל אֵלּוּ, צָרִיךְ לְבַדֵּק.

יג. נִכְנַס עֲכָבֵר לְבֵית וְכָפַר בְּפִיו, וַיֵּצֵא עֲכָבֵר מִשֵּׁם וְכָפַר בְּפִיו אוֹמְרִים הוּא הִרְאֵנוּ שֶׁנִּכְנַס הוּא הָאֲחֵרוֹן שֶׁיֵּצֵא, וְאֵינּוּ צָרִיךְ לְבַדֵּק; הִיָּה הִרְאֵנוּ שֶׁחֹר וְזֶה שֶׁיֵּצֵא לְבֵן, צָרִיךְ לְבַדֵּק. נִכְנַס עֲכָבֵר וְכָפַר בְּפִיו, וַיֵּצֵאת מִשֵּׁם חֲלָדָה וְכָפַר בְּפִיהַ צָרִיךְ לְבַדֵּק; יֵצֵאת וְעֲכָבֵר וְכָפַר בְּפִיהַ, אֵינּוּ צָרִיךְ לְבַדֵּק שֶׁזֶּה הַכָּפַר, הוּא שֶׁהָיָה בְּפִי הָעֲכָבֵר. נִחַשׁ שֶׁנִּכְנַס לְחֹר וּפֶת בְּפִיו, אֵינּוּ חַיֵּב לְהֵבִיא חוֹבֵר לְהוֹצִיאוֹ.

יד. כְּזִית חֲמֵץ בְּשָׁמִי קוֹרָה, מַחֲיבִין אוֹתוֹ לְהֵבִיא סֵלֶם לְהוֹרִידוֹ שְׁפָעָמִים, יִפֹּל מִשָּׁמִי קוֹרָה; הִיָּה חֲמֵץ בְּבוּר, אֵין מַחֲיבִין אוֹתוֹ לְהַעֲלוֹתוֹ, אֲלֹא מִבְּטָלוֹ בְּלָבוֹ, וְדִּיּוֹ.

טו. כִּפֶּת שְׂאוֹר שֶׁיִּחְדָּה לִישִׁיבָה אִם טַח פָּנֶיהָ בְּטִיט הָרִי זֶה בְּטִלָּה, וּמִתֵּר לְקִימָה. בָּצֵק שֶׁבִּסְדָּקִי הָעֲרֵכָה אִם יֵשׁ כְּזִית בְּמָקוֹם אֶחָד, חַיֵּב לְבַעַר. וְאִם לֹא אִם הִיָּה עָשׂוִי לְחִזָּק בּוֹ שֶׁבְּרֵי הָעֲרֵכָה, אוֹ לְסַתֵּם בּוֹ נֶקֶב בְּטִל בְּמַעוּטוֹ; וְאִם לֹא, חַיֵּב לְבַעַר. הָיוּ שְׁנֵי חֲצֵי זִיתִים בְּשְׁנֵי מְקוֹמוֹת, וַחוּט שֶׁלְבָצֵק בִּינֵיהֶם רוֹאִין: כָּל שֶׁאֵלּוּ יִנָּטַל הַחוּט נִטְלִין עִמּוֹ, חַיֵּב לְבַעַר; וְאִם לֹא, אֵינּוּ חַיֵּב לְבַעַר.

טז. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים, בְּעֲרֵכָה; אֲבָל בְּבֵית אֶף עַל פִּי שְׁאֵם יִנָּטַל הַחוּט אֵינֶן נִטְלִין עִמּוֹ חַיֵּב לְבַעַר, מִפְּנֵי שְׁפָעָמִים מְקַבֵּץ אוֹתָן. הִיָּה חֲצִי זִית בְּבֵית וַחֲצִי זִית בְּעֵלְיָה, חֲצִי זִית בְּבֵית וַחֲצִי זִית בְּאֶכְסָדְרָה, חֲצִי זִית בְּבֵית וַחֲצִי זִית בְּבֵית שְׁלִפְנִים מִמֶּנּוּ הוֹאִיל וְאֵלּוּ הַחֲצֵי זִיתִים דְּבוּקִין בְּכוֹתָלִים, אוֹ בְּקוֹרוֹת, אוֹ בְּקַרְקָעוֹת אֵינּוּ חַיֵּב לְבַעַר, אֲלֹא מִבְּטָל בְּלָבוֹ וְדִּיּוֹ.

יז. הַמְשָׁפִיר בֵּית סֵתֶם בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר הָרִי זֶה בְּחֻזְקַת בָּדוּק, וְאֵינּוּ צָרִיךְ לְשָׂאֵל; וְאִם הִחֲזִק זֶה הַמְשָׁפִיר שְׁלֹא בָּדַק, וְאָמְרָה אֲשֶׁה אוֹ קֶטֶן, אָנוּ בְּדַקְנוּהוּ הָרִי אֵלּוּ נֶאֱמָנִין: שֶׁהַכָּל נֶאֱמָנִים

על בעור חמץ, והכל פשרין לבדיקה, ואפלו נשים ועבדים, וקטנים והוא, שיהיה קטן שיש בו דעת לבדק.

יח. המשכיר בית לחברו אם עד שלא מסר המפתח חל ארבעה עשר, על המשכיר לבדק; ואם משמסר המפתח חל ארבעה עשר, על השוכר לבדק. המשכיר בית בחזקת שהוא בדוק, ונמצא שאינו בדוק על השוכר לבדק, ואינו מקח טעות, ואפלו במקום שבודקים בשכר, שהרי מצוה הוא עושה.

יט. המפרש בים והיוצא בשירה, תוך שלושים יום זקוק לבדק. קדם שלושים יום אם דעתו לחזור קדם הפסח, צריך לבדק ואחר כך יצא, שמא יחזור ערב הפסח בין השמשות, ולא יהיה לו פנאי לבער; ואם אין דעתו לחזור, אינו צריך לבדק. וכן העושה ביתו אוצר, תוך שלושים יום זקוק לבדק, ואחר כך פונס אוצרו לתוכו. קדם שלושים יום אם דעתו לפנותו קדם הפסח, צריך לבדק ואחר כך עושה אוצר; ואם אין דעתו לפנותו קדם הפסח, אינו צריך לבדק.

הלכות חמץ ומצה פרק ג

א. כשבדק אדם ומחפש בלילי ארבעה עשר, מוציא את החמץ מן החורים ומן המחבואות ומן הזויות, ומקבץ הכל, ומניחו במקום אחד. עד תחלת שעה ששית ביום, מבערו; ואם רצה לבערו בלילי ארבעה עשר, מבער.

ב. החמץ שמניח בלילי ארבעה עשר, כדי שיאכל ממנו למחר עד ארבע שעות אינו מניחו מפזר ומפזר, בכל מקום, אלא מצניעו בכלי או בזוית ידועה, ונזהר בו: שאם לא נזהר בו ומצאו חסר צריך לחפש אחריו ולבדק פעם אחרת, שמא גררוהו העכברים.

ג. חל ארבעה עשר להיות בשבת בודקין את החמץ בלילי ערב שבת, שהוא ליל שלושה עשר; ומניח מן החמץ כדי לאכל ממנו, עד ארבע שעות ביום השבת, ומניחו במקום מצנע, והשאר מבערו מלפני השבת. ואם נשאר מן החמץ ביום השבת אחר ארבע שעות, מבטלו; וכופה עליו כלי עד מוצאי יום טוב הראשון, ומבערו.

ד. היו לו כפרות רבות שלתרומה, וצריך לשרפה ערב שבת לא יערב טהורה עם הטמאה, וישרף; אלא שורף טהורה לעצמה, וטמאה לעצמה, ותלויה לעצמה. ומניח מן הטהורה כדי לאכל, עד ארבע שעות ביום השבת בלבד.

ה. מי ששכח או הזיד ולא בדק בליל ארבעה עשר, בודק בארבעה עשר בשחרית; לא בדק בשחרית, בודק בשעת הבעור; לא בדק בשעת הבעור, בודק בתוך החג. עבר הרגל ולא בדק בודק אחר הרגל כדי שיבער מה שימצא מחמץ שעבר עליו הפסח, מפני שהוא אסור בהניה.

ו. כשבדק החמץ בליל ארבעה עשר, או ביום ארבעה עשר, או בתוך הרגל מברך קדם שיתחיל לבדק, ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצוותיו וצונו על בעור

חֲמֵץ; וּבֹדֶק וּמַחֲפֵשׁ בְּכָל הַמְקוֹמוֹת שֶׁמִּכְנִיסִין לָהֶם חֲמֵץ, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ. וְאִם בֶּדֶק לְאַחַר הָרֶגֶל, אֵינוֹ מִבְּרֵךְ.

ו. כְּשֶׁגּוֹמֵר לְבַדֵּק אִם בֶּדֶק בְּלִיל אַרְבָּעָה עָשָׂר, אוֹ בַּיּוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר קֵדָם שֵׁשׁ שָׁעוֹת צָרִיךְ לְבַטֵּל כָּל חֲמֵץ שֶׁנִּשְׁאָר בְּרִשּׁוֹתוֹ, וְאֵינוֹ רוֹאֶהוּ; וַיֹּאמֶר, כָּל חֲמֵץ שֶׁיֵּשׁ בְּרִשּׁוֹתַי שְׁלֹא רָאִיתִיו וְלֹא יָדַעְתִּיו, הֲרִי הוּא בָטֵל, וְהֲרִי הוּא כְּעָפָר. אָבֵל אִם בֶּדֶק מִתַּחֲלַת שָׁעָה שְׁשִׁית וּלְמַעְלָה, אֵינוֹ צָרִיךְ לְבַטֵּל שֶׁהֲרִי אֵינוֹ בְּרִשּׁוֹתוֹ, שֶׁכֹּכֵר נֶאֱסָר בַּהֲנִיָּה.

ח. לְפִיכֵן אִם לֹא בָטֵל קֵדָם שֵׁשׁ, וּמִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּמַעְלָה, וּמִצָּא חֲמֵץ שֶׁהָיָה דַעְתּוֹ עָלָיו וְהָיָה בְּלָבוֹ, וְשִׁכְחוֹ בְּשַׁעַת הַבַּעֲוֹר וְלֹא בָעָרוֹ הֲרִי זֶה עֹבֵר עַל "לֹא-יֵרָאֶה" (שְׁמוֹת יג, ז; דְּבָרִים טז, ד) וְ"לֹא יִמָּצֵא" (שְׁמוֹת יב, ט), שֶׁהֲרִי לֹא בָעַר וְלֹא בָטֵל; וְאִין הַבָּטוּל עֲתָה מוֹעִיל לוֹ כְּלוּם, לְפִי שֶׁאֵינוֹ בְּרִשּׁוֹתוֹ, וְהַכְּתוּב עָשָׂהוּ כְּאִלוֹ הוּא בְּרִשּׁוֹתוֹ, לְחִיבּוֹ מִשּׁוּם "לֹא-יֵרָאֶה" וְ"לֹא יִמָּצֵא". וְחִיב לְבָעֲרוֹ, בְּכָל עֵת שִׁימָצְאוֹ. וְאִם מִצָּאוֹ בַּיּוֹם טוֹב כּוֹפֶה עָלָיו כְּלִי עַד לַעֲרֵב, וּמִבָּעֵרוֹ; וְאִם שְׁלֶהקֵדָשׁ הוּא אֵינוֹ צָרִיךְ לְכַפּוֹת עָלָיו, שֶׁהַכֹּל פּוֹרְשִׁין מִמֶּנּוּ.

ט. מִי שִׁינָּצָא מִבֵּיתוֹ קֵדָם שָׁעַת הַבַּעֲוֹר לַעֲשׂוֹת מִצְוָה, אוֹ לֶאֱכֹל בְּסַעֲוֹדָה שְׁלִמָּצוֹה כִּגּוֹן סַעֲוֹדַת אֲרוּסִין וְנִשְׁוֹאִין, וְנִזְכָּר שֵׁשׁ לוֹ חֲמֵץ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ אִם יָכוֹל לַחֲזֹר וּלְבָעַר וַיַּחֲזֹר לְמִצְוָתוֹ, יַחֲזֹר; וְאִם לֹא, יִבָּטֵל בְּלָבוֹ. יֵצֵא לְהַצִּיל מִיַּד הַגִּיס, מִן הַנֶּהֱר, מִן הַדִּלְקָה, וּמִן הַמַּפְלַת יִבָּטֵל בְּלָבוֹ, וְדִּיּוֹ. יֵצֵא לְצַרֵּךְ עֲצָמוֹ, וְנִזְכָּר שֵׁשׁ לוֹ חֲמֵץ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ יַחֲזֹר מִיַּד. וְעַד כִּמָּה הוּא חוֹזֵר, עַד כִּפִּיצָה; הָיָה פָחוֹת מִכִּפִּיצָה, מִבָּטְלוֹ בְּלָבוֹ וְדִיּוֹ.

י. מִי שֶׁהִנִּיחַ עֵיסָה מְגֻלְגֶּלֶת בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וַיֵּצֵא, וְנִזְכָּר אַחֵר שִׁינָּצָא וְהוּא יוֹשֵׁב לִפְנֵי רֵבּוֹ, וְהָיָה יֵרָא שְׁמָא תַחֲמִיץ קֵדָם שִׁיבּוֹא הֲרִי זֶה מִבָּטְלָה בְּלָבוֹ קֵדָם שֶׁתַּחֲמִיץ; אָבֵל אִם הִתְחַמִּיצָה, אִין הַבָּטוּל מוֹעִיל כְּלוּם, אֲלֹא כֹכֵר עֹבֵר עַל "לֹא-יֵרָאֶה" (שְׁמוֹת יג, ז; דְּבָרִים טז, ד) וְ"לֹא יִמָּצֵא" (שְׁמוֹת יב, ט), וְחִיב לְבָעַר מִיַּד כְּשִׁיחֲזֹר לְבֵיתוֹ.

יא. כִּיצַד בַּעֲוֹר חֲמֵץ: שׁוֹרְפוֹ, אוֹ פּוֹרֵר וְזוֹרֵה לְרוּחַ, אוֹ זוֹרְקוֹ לַיִם; וְאִם הָיָה הַחֲמֵץ קָשָׁה, וְאִין הַיָּם מִתְּחַכּוֹ בְּמַהֲרָה הֲרִי זֶה מִפָּרְרוֹ, וְאַחֵר כִּךְ זוֹרְקוֹ לַיִם. וְחֲמֵץ שֶׁנִּפְלָה עָלָיו מַפְלַת, וְנִמָּצָא עָלָיו עָפָר שְׁלוּשָׁה טַפָּחִים אוֹ יֵתֵר הֲרִי הוּא כְּמִבָּעַר; וְצָרִיךְ לְבַטֵּל בְּלָבוֹ, אִם עַדִּין לֹא נִכְנָסָה שָׁעָה שְׁשִׁית.

יב. נִתְּנוֹ לְנִכְרֵי קֵדָם שָׁעָה שְׁשִׁית, אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָעַר. וְאִם שָׂרְפוֹ קֵדָם שָׁעָה שְׁשִׁית, הֲרִי זֶה מִתֵּר לֵהֲנוֹת בְּפִתְחֵינן שְׁלוֹ בְּתוֹךְ הַפֶּסֶח. אָבֵל אִם שָׂרְפוֹ מִשְׁעָה שְׁשִׁית וּמַעְלָה הוֹאִיל וְהוּא אֲסוּר בַּהֲנִיָּה, הֲרִי זֶה לֹא יִסִּיק בּוֹ תַנּוּר וְכִירִים, וְלֹא יֵאָפֶה בּוֹ, וְלֹא יִבָּשֶׁל בּוֹ; וְאִם אָפֶה אוֹ בָשֵׁל אוֹתָהּ הִפֵּת וְאוֹתוֹ הִתְבָּשִׁיל, אֲסוּר בַּהֲנִיָּה. וְכֵן הַפִּתְחֵינן שְׁלוֹ אֲסוּרִין בַּהֲנִיָּה, הוֹאִיל וְשָׂרְפוֹ אַחֵר שֶׁנֶּאֱסָר בַּהֲנִיָּה.

הַלְבוֹת חֲמֵץ וּמִצָּה פֶּרֶק ד

א. כְּתוּב בַּתּוֹרָה "לֹא-יֵרָאֶה לָךְ חֲמֵץ" (שְׁמוֹת יג, ז). יָכוֹל אִם טָמֵן אוֹתוֹ, אוֹ הִפְקִיד אוֹתוֹ בְּיַד גּוֹיִים, לֹא יִהְיֶה עוֹבֵר תִּלְמֹד

לומר "שאר, לא ימצא בבתיכם" (שמות יב, ט), אפלו הטמינו או הפקידו. יכול לא יהיה עובר אלא אם כן היה חמץ בביתו, אבל אם היה רחוק מביתו בשדה או בעיר אחרת, לא יהיה עובר תלמד לומר "בכל-גבלך" (שמות יג, ז; דברים טז, ד), בכל רשותו. יכול יהא חייב לבער מרשותו חמץ שלגוי, או שלהקדש תלמד לומר "לא-יראה לך" (שם), שלך אי אתה רואה; אבל אתה רואה שלאחרים, או שלגבוה.

ב. הא למדת, שחמץ שלישראל אם הניחו ברשותו, אפלו טמון, ואפלו בעיר אחרת, ואפלו מפקד ביד גויים הרי זה עובר משום "לא-יראה" (שמות יג, ז; דברים טז, ד) ו"לא ימצא" (שמות יב, ט); וחמץ שלהקדש או שלגוי, שהיה אצל ישראל אפלו היה עמו בבית הרי זה מתר, מפני שאינו שלו. ואפלו היה שלגר תושב שיד ישראל שולטת עליו, אין כופין אותו להוציא החמץ מרשותנו בפסח. אבל צריך לעשות מחצה גבוהה עשרה טפחים, בפני חמצו שלגוי שמא יבוא להסתפק ממנו; אבל שלהקדש, אינו צריך, מפני שהכל פורשין מן ההקדש, כדי שלא יבואו לידי מעילה.

ג. גוי שהפקיד חמצו אצל ישראל אם קבל עליו ישראל אחריותו, שאם אבד או נגנב, ישלם לו דמיו הרי זה חייב לבערו: הואיל וקבל עליו אחריות, נעשה כשלו. ואם לא קבל אחריות מתר לקימו אצלו, ומתר לאכל ממנו אחר הפסח: שברשות הגוי הוא.

ד. גוי אלם שהפקיד חמצו אצל ישראל אם יודע הישראלי שאם אבד או נגנב, מחיבו לשלמו וכופהו ואונסו לשלם, ואף על פי שלא קבל אחריות הרי זה חייב לבערו: שהרי נחשב כאלו הוא שלו, מפני שמחיבו האנס באחריותו.

ה. ישראל שהרהין חמצו אצל הגוי אם אמר לו, אם לא הבאתי לך מעות מכאן ועד יום פלוני, קנה חמץ זה מעכשו הרי זה ברשות הגוי, ואותו החמץ מתר לאחר הפסח: והוא שיהיה הזמן שקבע לו, קדם הפסח. ואם לא אמר לו, קנה מעכשו נמצא אותו החמץ כאלו הוא פקדון אצל הגוי, ואסור בהנחה לאחר הפסח.

ו. ישראל וגוי שהיו באין בספינה, והיה החמץ ביד ישראל, והגיעה שעה חמישית הרי זה מוכרו לגוי, או נותנו לו במתנה; וחוזר ולוקחו ממנו אחר הפסח, ובלבד שיתנו לו מתנה גמורה.

ז. אומר הוא ישראל לגוי, עד שאתה לוקח במנה בוא וקח במאתים, עד שאתה לוקח מגוי בוא וקח מישראל שמא אצרך ואקח ממך אחר הפסח. אבל לא ימכר לו ולא יתן לו, על תנאי; ואם עשה כן, הרי זה עובר על כל יראה וכל ימצא.

ח. תערבת חמץ, עוברין עליה משום כל יראה וכל ימצא כגון המרים וכתח הבבלי ושכר המדי שעושים אותו מן הקמח, וכל פיוצא באלו מדברים הנאכלים; אבל דבר שיש בו תערבת חמץ, ואינו ראוי לאכילה הרי זה מתר לקימו בפסח.

ט. פיצד: ערבת העבדנין שנתן לתוכה קמח ועורות, אפלו נתנו שעה אחת קדם שעת הבעור הרי זה מתר לקימו. ואם

לא נתן העורות, ונתן הקמח קדם שלושה ימים לשעת הבעור
מתר, שהרי נפסד והבאיש; תוך שלושה ימים, חייב לבער.

י. וכן הקילור והרטיה והאספלונית והתרִיִּאק שנתן לתוכן
חמץ מתר לקימן בפסח, שהרי נפסדה צורת החמץ. הפת
עצמה שעפשה ונפסלה מלאכל הכלב, ומלגמה שנסרחה אינו
צריך לבער.

יא. בגדים שכבסו אותן בחלב חטה, וכן נירות שדבקו אותן
בחמץ, וכן כל כיוצא בזה מתר לקימן בפסח, ואין בהן מושם
"לא-יראה" (שמות יג, ז; דברים טז, ד) ו"לא ימצא" (שמות יב, ט):
שאין צורת החמץ עומדת.

יב. דבר שנתערב בו חמץ ואינו מאכל אדם כלל, או שאינו
מאכל כל אדם כגון התריִיִּאק וכיוצא בו אף על פי שמתר
לקימו, אסור לאכלו עד אחר הפסח; ואף על פי שאין בו מן
החמץ אלא כל שהוא, הרי זה אסור לאכלו.